

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 13.

**RAJZ
ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA**

**EMELT SZINTŰ
GYAKORLATI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Általános tudnivalók

Az emelt szintű feladatsor hat összetett feladatot tartalmaz. A hat feladatból a vizsgázónak csak **négyet kell kiválasztania és megoldania. A kiválasztott feladatok sorszámát a tanulók a feladatsor megfelelő helyén bejelölik.** A vizsgázó **csak a kiválasztott feladatok megoldására kaphat pontokat**, így az esetlegesen **elkezdett további (két) feladattal többletpontokat nem gyűjthet.** Amennyiben a tanuló **nem jelöli meg** a kiválasztott feladatokat, és a megoldásokból **nem dönthető el egyértelműen**, hogy mely feladatokat választotta ki, akkor is **csak négy feladat értékelendő.** Hat elkezdett feladat esetében mind az alkotói, mind a befogadói típusú utolsó egy-egy feladat nem értékelendő; öt elkezdett feladat esetében a harmadik alkotói vagy befogadói típusú feladat megoldása nem értékelendő.

Írásbeli feladatok:

1. FELADAT	„Állólámpa”	pontszám
<i>A feladat értelmezése</i>		
	a feladatot minden tekintetben helyesen értelmezte	2 pont
	a feladat értelmezése nem teljesen megfelelő	1 pont
	a feladat értelmezése hibás	0 pont
<i>A feladat végrehajtása</i>		
<i>a) ötletgyűjtés, tervek</i>		
	háromnál több ötlete is volt	2 pont
	három (vagy kevesebb) ötlete volt	1 pont
	csak egy ötlete volt	0 pont
	szokatlanok, szellemesek az ötletei	2 pont
	elképzelései ugyanannak az ötletnek a variációi	1 pont
	kizárólag sablonos ötletei vannak	0 pont
	a tervek a választott bútor stílusához jól alkalmazkodnak, stílusával összhangban vannak	2 pont
	a tervek a választott bútor stílusához csak részben alkalmazkodnak	1 pont
	a tervek nincsenek összhangban a választott asztal stílusával	0 pont
<i>b) a végleges terv kidolgozása</i>		
	a legjobb tervét választotta kidolgozásra	2 pont
	volt jobb vázlata is	1 pont
	választása kevésbé érthető, szerkezetében és formájában a leggyengébb vázlatát dolgozta ki	0 pont

a tárgy szerkezete érthető az ábrázolt formakapcsolatok logikusan felépítettek	2 pont
a tárgy szerkezete és az ábrázolt formakapcsolatok nem minden esetben érthetőek	1 pont
a tervezett tárgy szerkezete az ábrázoláson nem követhető nyomon, nem érthető	0 pont
a vizuális kifejezés eszközeinek árnyalt használata jellemzi tanulmányrajzait	
rajzi kifejezőeszközöket a célnak megfelelően, de nem túl árnyaltan használja	1 pont
rajzi kifejezései kezdetlegesek	0 pont
c) alapanyag, funkció leírás, elhelyezési javaslat	
elhelyezésre tett javaslatai megfelelőek, a választott funkciót figyelembe veszik	2 pont
az elhelyezésre tett javaslatai nem minden tekintetben megfelelőek	1 pont
alkalmatlan elhelyezési javaslatok	0 pont
a tárgy választott alapanyagai összhangban állnak a választott stílussal, a funkciót maximálisan figyelembe veszik	
az alapanyag / alapanyagok nem kapcsolódnak harmonikusan a választott asztal, a tervezett lámpa stílusához, a funkciónak csak részben felelnek meg	1 pont
a tervezett lámpa stílusidegen anyagokból épül, a funkciót nem veszik figyelembe	0 pont
d) látszati rajz	
az asztal által adott térszerkezet és az ábrázolás harmonikusan kapcsolódik	2 pont
a megadott térszerkezetet az ábrázolt tárgy csak részben követi	1 pont
a tárgy az adott térszerkezethez nem kapcsolódik	0 pont
a tárgyon belüli formakapcsolatok megfelelnek a térábrázolás szabályainak	
a tárgyon belüli formakapcsolatok nem minden esetben követik a térábrázolás szabályait	1 pont
az ábrázolt formakapcsolatok hibásak, a térábrázolás ismeretének hiányáról árulkodnak	0 pont
a tónuskülönbségek erősítik az ábrázolás térbeliségét, az ábrázolt tárgy egységes plasztikus formaként jelentkezik	
a tónusozás segítségével a rajz bizonyos részletei a térbeliség érzetét keltik	1 pont
a foltszerű tónusok miatt az ábrázolás síkszerű	0 pont
e) technika	
a munka minden fázisában megfelelő technikákat választott	2 pont
a technikák választása nem minden tekintetben megfelelő	1 pont
elhibázott technikaválasztás	0 pont

a választott technikákat kifogástalanul műveli	2 pont
a választott technikáknak nem mindegyikében van kellő jártassága	1 pont
nem rendelkezik kellő jártassággal a választott technikákban	0 pont
Összbenyomás:	
hatásos, jó benyomást keltő munka, részértékei a produkcióban összeadódnak.	2 pont
vannak értékei, de az összkép mégsem teljesen meggyőző	1 pont
Összesen $2+(6+6+4+6+4)+2=30$ pont	

2. FELADAT		„Rímelő” művek
a.		
D	(Sandro) Botticelli: Vénusz születése (1485 k.)	1 pont
F	Ferenczy Károly: Madárdal (1893)	1 pont
I	Polükleitosz: Lándzsavívő (Kr.e. 450-440 k.)	1 pont
J	(Andy) Warhol: Elvis (1964)	1 pont
4 pont		
b.		
environment	a környezet, belső tér művészi célú berendezése, plasztikai alakítása / tér-„installáció”	1 pont
	G	1 pont
hiperrealizmus	gyakran fotók alapján készülő „túlzottan élethű” festészeti és szobrászati alkotások	1 pont
	A	1 pont
pop art	1960-as években kiteljesedő művészeti irányzat, egyik legfontosabb célkitűzése az úgynevezett "magas művészet" és a hétköznapi élet közötti határok lerombolása, valamint a mindennapi élet banális jelenségeinek és tárgyainak a művészi alkotófolyamatba történő bevonása volt.	1 pont
	J / G / C	1 pont
6 pont		
c.		
A – B	a fogyasztói társadalom kritikája –	1 pont
	a szobor konkrétan jeleníti meg a mértéktelen fogyasztást – a másik egy filozofikus állítás,	1 pont
C – D	középpontban a kor szépség ideálja: a szép nő, és a víz, a születés, újjászületés –	1 pont
	a „D” képen mitológiai keretbe foglalva, a másikon nagyon is hétköznapi szituációban	1 pont
E – F	a női alak és a madár jelképes értelemben is szerepel a képeken-	1 pont
	az egyiken párhuzam a nő és a madár sorsa között, a másikon csodálat és elvágyódás	1 pont
G – H	a nagyvárosi lét	1 pont
	a szoborban arctalanság, „magányosság”, a festményen csend és üresség	1 pont
I – J	a kor „sztárja”, férfi ideálja mindkettő / a közönség „kedvencei”	1 pont
	sportoló és popsztár, egyedi és sokszorosított alkotás	1 pont
10 pont		

d.		
K	klasszicista	1 pont
	a forradalomhoz kapcsolódó esemény	1 pont
L	avignoni pietá, xv. sz.	1 pont
	későgótikus	1 pont
	pieta – siratás, szájalom / időtlen műtípus	1 pont
	vallásos kép	1 pont
	pieta képi „toposz” / tipikus megjelenítés	1 pont
K-L	a főszereplő a halott mindkét képen	1 pont
	mindkettő együttérzést akar kiváltani	1 pont
	mindkettő áldozat	1 pont
	vízszinteség – halál pozíció	1 pont
	mindkettőn nyugodt arc	1 pont
	mindkettő kifelé néz	1 pont
	vízszinteség – halál pozíció	1 pont
	jellegzetes lelógó kar, ernyedtség, halál	1 pont
	fehér drapériák	1 pont
	üres háttér	1 pont
L	sík, arany háttér: megdicsőülés / feltámadás / „mennyei Jeruzsálem” / üdvösség / transzcendens	1 pont
K	sötét, üres háttér	1 pont
	fény-árnyék- plasztikusság, drámai hatás	1 pont
	Marat portrészere / realiztikus	1 pont
L	Krisztust siratók veszik körül	1 pont
K	Marat – a halál magányossága	1 pont
	egyéb helytálló megállapítás	1 pont
legfeljebb 10 pont		
Összesen 4+6+10+10=30 pont		

3. FELADAT	„Mozdulatok”	pontszám
A feladat értelmezése		
a feladat minden tekintetben helyesen értelmezte		2 pont
a feladat értelmezése nem teljesen megfelelő		1 pont
a feladat értelmezése hibás; nyilvánvaló, hogy nincsen teljesen tisztában a szakkifejezések értelmével		0 pont
a) a fotó alapján készült rajz		
- a mozdulatot és a főbb arányokat jól megfigyelte, helyesen adta vissza		2 pont
- a mozdulatot és a főbb arányok nem minden tekintetben kifogástalanok		1 pont
- teljesen hibás a mozdulat és az arányok visszaadása		0 pont
- a rajzi kifejezőeszközöket a célnak megfelelően, megfelelő szinten alkalmazta		2 pont
- a rajzi kifejezőeszközöket a célnak megfelelően, de nem túl árnyaltan használja		1 pont
- kezdetleges rajzi kifejezés		0 pont

b) három másik mozdulat	
- három vagy annál több, markánsan különböző rajzot készített	2 pont
- háromnál kevesebb rajzot készített, és azok egy elképzelés variációi	1 pont
- csak egy rajzot készített	0 pont
- elképzelt mozdulatai egyértelműek, némelyik szokatlan, merész	2 pont
- nem mindegyik elképzelt mozdulata felismerhető	1 pont
- elképzelt mozdulatai felismerhetetlenek	0 pont
- rajzai anatómiailag korrektek, a figura azonossága mindegyik rajzon nyilvánvaló	2 pont
- rajzai anatómiailag nem minden esetben korrektek, illetve azonosságuk nem mindegyik rajzon nyilvánvaló	1 pont
- rajzai az anatómia és az azonosság szempontjából is hibásak	0 pont
- a vizuális kifejezés eszközeinek árnyalt használata jellemzi rajzait	2 pont
- a rajzi kifejezőeszközöket a célnak megfelelően, de nem túl árnyaltan használja	1 pont
- rajzi kifejezései kezdetlegesek	0 pont
- a célnak megfelelő nézőpontokat választott	2 pont
- a nézőpontok megválasztása nem minden esetben szerencsés	1 pont
- a nézőpontok megválasztása esetleges, előnytelen	0 pont
c) expresszív rajz	
- valóban a legalkalmasabb rajzot választotta	2 pont
- volt alkalmasabb is	1 pont
- a legkevésbé előnyös választás	0 pont
- rajza kifejező, a választott előtanulmányt továbbfejlesztette	2 pont
- rajzának kifejezőereje nem túl erős, csak megismétli a választott előtanulmányt	1 pont
- rajza az előtanulmány szintjét sem éri el	0 pont
- a célnak megfelelő technikát választott	2 pont
- a technika választása nem minden tekintetben megfelelő	1 pont
- elhibázott technikaválasztás	0 pont
- a vizuális kifejezés eszközeinek árnyalt használata jellemzi rajzait	2 pont
- a rajzi kifejezőeszközöket a célnak megfelelően, de nem túl árnyaltan használja	1 pont
- rajzi kifejezései kezdetlegesek	0 pont
d.) piktogram	
- a választott cselekvés piktogramján jól felismerhető	2 pont
- a választott cselekvés piktogramján nem teljesen egyértelmű	1 pont
- a választott cselekvés piktogramján nem ismerhető fel	0 pont

- a piktogram a műfajnak megfelelő, pontos kivitelű	2 pont
- piktogramja nem teljesen felel meg a műfaj követelményeinek	1 pont
- a műfaj követelményeinek nem megfelelő piktogram	0 pont
Összbenyomás:	
• hatásos, jó benyomást keltő munka, részértékei a produkcióban összeadódnak.	2 pont
• vannak értékei, de az összkép mégsem teljesen meggyőző	1 pont
Összesen $2+(4+10+8+4)+2=30$ pont	

4. FELADAT		„Híres szobrok”
a.	1) D	1 pont
	2) L	1 pont
	3) C	1 pont
	4) C / G / H / K / T / Z	1 pont
	5) I / K / M / R	1 pont
	6) I	1 pont
	7) E / K	1 pont
	8) H / T / U / V / Y	1 pont
	9) F / M / N / R / U	1 pont
	10) J / O / X	1 pont
	11) X	1 pont
	12) A / D / L / P	1 pont
		12 pont
b.	<i>megőrzött, átvett elemek</i>	1 pont
	kézmozdulatok / meztelenséget takaró kéztartás	1 pont
	antik szépségeszmény elfogadása / antik szépségeszmény újrafogalmazása	1 pont
	testesség, plasztikusság hangsúlyozása / fény-árnyék hatásokra épülő formaképzés	1 pont
	<i>megváltozott elemek</i>	1 pont
	kontraposzt helyett lépő mozdulat	1 pont
	„pszichológiai” megformálás / expresszív arckifejezés	1 pont
	kiegyensúlyozott lelkiállapot helyett a kétségbeesés érzelmi állapota	1 pont
	a fürdőzés kellékei helyett üres tér szimbólikus kapuformával	1 pont
egyéb elfogadható válaszelem	1 pont	
		legfeljebb 6 pont
c.	<i>alkotások</i>	
	Laokoón / Farnese Heraklész / Tövishúzó fiú / Haldokló gallus / Borghese gladiátor	1-1 pont
		legfeljebb 2 pont
d.	<i>hasonlóságok</i>	
	hellenisztikus alkotások	1 pont
	márványszobrok	1 pont

	életnagyságot meghaladó méretek	1 pont	
	istenek megtestesítői / a női szépség szimbólumai	1 pont	
	torzók	1 pont	
	<i>különbségek</i>		
	Aphrodité szépségét a ruhátlan felsőtest a drapériával borított alsó test kontrasztja emeli ki	Niké alakját a gazdagon redőzött ruházat emeli ki / nem a leplezés, hanem a női alak kiemelése, megmutatása a ruházat szerepe	1+1 pont
	alacsony posztamens / enyhe alulnézet	magas posztamens / erős alulnézet	1+1 pont
	intim hangulatú finoman csavarodó, hajló mozgás / kontraposzt	szélnek feszülő, lebegő, leszálló mozdulat / lépő alak	1+1 pont
	statikus, kiegyensúlyozott kompozíció / ponderáció	dinamikus kompozíció / magabiztos lendület	1+1 pont
	egyéb elfogadható válaszelem		1 pont
legfeljebb 6 pont			
e.	a) torzó	1 pont	
	b) objekt / objekt trouvée	1 pont	
	c) faktúra	1 pont	
	d) posztamens / piadesztál / pódium / bázis	1 pont	
4 pont			
Összesen: 12+6+2+6+4=		30 pont	

5. FELADAT	„Képregény”	pontszám
<i>A feladat értelmezése</i>		
	a feladatot minden tekintetben helyesen értelmezte	2 pont
	a feladat értelmezése nem teljesen megfelelő	1 pont
	a feladat értelmezése hibás	0 pont
<i>A feladat végrehajtása</i>		
<i>a) ötletgyűjtés</i>		
	szokatlan, szellemes ötlete / ötletei vannak	2 pont
	elképzelései ugyanannak az ötletnek a variációi	1 pont
	kizárólag sablonos ötletei vannak	0 pont
	az ötletek vizuálisan átgondoltak, képregény számára feldolgozhatóak	2 pont
	az ötletek csak részben alkalmazhatóak egy képregény alap történeteként	1 pont
	az ötletek vizuálisan átgondolatlanok, szinte egyike sem alkalmazható egy képregény alap történeteként	0 pont

b) forgatókönyv	
a kidolgozott történet kiválasztása átgondolt, a legötletesebb vagy a legjobban illusztrálható	2 pont
nem a legmegfelelőbb ötletét választotta kidolgozásra	1 pont
a kiválasztott történet csak nehezen ábrázolható, ötlete sablonos	0 pont
a forgatókönyv tagolásában érezhetően megvan a helye az illusztrációknak	2 pont
a forgatókönyv bár illusztrálható, tagolása vizuálisan kevésbé értelmezhető	1 pont
a forgatókönyv nem épül vizuálisan feldolgozható elemekre	0 pont
a forgatókönyv története teljesen önálló ötletre épül	2 pont
a történet nagy része önálló ötletből épül fel, de tartalmaz átvett sémákat is	1 pont
a leírt történet sémákon alapul	0 pont
c) képregény kidolgozása	
a történet az illusztrációk által tökéletesen érthető	2 pont
a képek által a történet csak részben értelmezhető	1 pont
az ábrázolásokban szinte felismerhetetlen a forgatókönyv története	0 pont
mindig megtalálta a történet elbeszélése szempontjából a legfontosabb, ábrázolható részeket	2 pont
bár a történet érthető, nem mindig a legábrázolhatóbb részeket illusztrálta	1 pont
nehezen oldotta meg feladatát, mert nem találta meg a jellegzetes, illusztratív részeket	0 pont
a képmézők méretének változása összhangban van az ábrázolt esemény jelentőségével, érthetőbbé, élvezhetőbbé teszi a történetet	2 pont
a képmézők mérete nem mindig segíti az érthetőséget	1 pont
a képmézők méretének változtatása által adott, a kifejezést segítő lehetőséggel nem élt	0 pont
a képkivágások segítségével dinamikusabbá, tagoltabbá tette az ábrázolt történetet	2 pont
a képkivágások kompozíciós jelentőségét csak néha ismerte fel, alkalmazása véletlenszerű	1 pont
a képkivágás tudatos alkalmazása nem ismerhető fel a képregényben	0 pont
képességeinek és a témának a legmegfelelőbb formai megoldást választotta	2 pont
a történethez vagy képességeihez nem teljesen megfelelő formai megoldást választott	1 pont
a történet jellegéhez nem megfelelő vagy képességeit meghaladó formai megoldást választott	0 pont
a képregény formai kialakításában dominál az egyéni jelleg	2 pont
a formai kialakításában felismerhető az egyéni jelleg, de máshol látott sémákat is használ	1 pont
a képregény formai kialakításában erőteljesen a sémák dominálnak	0 pont

d) technika	
a munka minden fázisában megfelelő technikákat választott	2 pont
a technikák választása nem mindig vagy nem minden tekintetben megfelelő	1 pont
a feladat minden részében elhibázott a technikaválasztás	0 pont
a választott technikákat kifogástalanul műveli	2 pont
a választott technikáknak nem mindegyikében van kellő jártassága	1 pont
nem rendelkezik kellő jártassággal a választott technikákban	0 pont
Összbenyomás:	
hatásos, jó benyomást keltő munka, részértékei a produkcióban összeadódnak.	2 pont
vannak értékei, de az összkép mégsem teljesen meggyőző	1 pont
Összesen 2+(4+6+12+4)+2=30 pont	

6. FELADAT		„Firenze”	
a.	1. Lorenzo Ghiberti		1 pont
	2. perspektíva		1 pont
	3. alapsíkba / síkba		1 pont
	4. (Filippo) Brunneleschi		1 pont
	5. lanterna		1 pont
	6. bazilikát		1 pont
	7. campanile		1 pont
	8. 1504 / 16. század (eleje) / cinquecento / az érett reneszánsz korában		1 pont
	9. Michelangelo (Buonarotti)		1 pont
	10. Dávid		1 pont
			10 pont
b.	C) Simone Martini (és Lippo Memmi)	Angyali üdvözet	1+1=2 pont
	D) (Hugo) van der Goes	Portinari-oltár	1+1=2 pont
	E) (Sandro) Botticelli	Vénusz születése	1+1=2 pont
	F) Tiziano (Vecellio)	Urbinoi Vénusz	1+1=2 pont
	G) (Agnolo) Bronzino	Eleonora da Toledo és fia, Giovanni de' Medici képmása / Toledo-i Eleonora	1+1=2 pont
			10 pont
c.	építészek: (Benedetto) da Maino /		1 pont
	Il Cronaca (Simone del Pollaiuolo)		1 pont
	(Guliano da) Sangallo		1 pont
	zárt / tömbszerű / súlyos tömeghatás		1 pont
	erőteljesen kiugró főpárkány / koronázópárkány		1 pont
	kváderköves rusztikus falazat plasztikája emeletről emeletre finomodik		1 pont
	a háromszintes épületet két osztópárkány tagolja		1 pont
	az alsó szinten egyszerű szögletes, a felső két szinten félköríves ikerablakok sora		1 pont

	belső udvarán körbefutó árkádsor	1 pont
	egyéb elfogadható válaszelem	1 pont
		legfeljebb 6 pont
d.	márvány szoborcsoport	1 pont
	az elhunyt herceg ülő alakja ikerpilaszterekkel hangsúlyozott falfülkében	1 pont
	klasszikus gondolkodó / elmélkedő póz	1 pont
	idealizált arcvonások	1 pont
	régi római hadvezérek öltözete	1 pont
	a szarkofágon fekvő allegorikus mellékalakok : Hajnal és az Est	1 pont
	az alkotófolyamatot láttatni engedő elnagyolt / befejezetlen részletek	1 pont
	egyéb elfogadható válaszelem	1 pont
		legfeljebb 4 pont
Összesen: 10+10+6+4=		30 pont